

Toldreformen.

I Nationaløkonomisk Forening holdtes den 29. November 1906 et Diskussionsmøde om det af Regeringen forelagte Toldlovsforslag og øvrige finansielle Lovforslag. Diskussionen indlededes af Professor, Dr. Will. Scharling, af hvis Udtalelser Hovedindholdet gengives nedenfor.

Det var med ikke ringe Betænkelighed, at Taleren havde givet efter for Bestyrelsens Opfordring til at indlede en Forhandling om den foreliggende Sag, hvorom der Uger igennem var skrevet i Bladene, og hvorom der var talt i Folketinget i mange Dage. Efter en Rigsdagsforhandling, der fyldte 630 Spalter, var det rimeligt, at der ikke lod sig sige meget nyt om Sagen, og det maatte da i det væsentlige være Talerens Opgave at søge at samle de mange spredte Enkeltheder og give et almindeligt Overblik. Det kunde ikke undgaas, at de indledende Bemærkninger, Taleren agtede at fremsætte, blev prægede af hans almenpolitiske Opfattelse, hvorimod han skulde stræbe at holde sit Foredrag frit for al partipolitisk Farve.

Taleren skulde først udtale sin Anerkendelse af den kloge og politisk modige Hoidning, Finansministeren havde indtaget i denne Sag. Han havde udtrykkeligt udtalt, at han ikke havde villet fremsætte et Parade-nummer, beregnet paa at tage Bifald hos Meningsfæller, men et Forslag, som kunde ventes gennemført ved Forhandling mellem de forskellige Partier. Dette maatte anerkendes, og Taleren ønskede saa meget mere at betone dette, som han iøvrigt ikke kunde godkende

den Maade, hvorpaa Maalet søgtes naaet, og i det følgende netop maatte udtale sig herimod. Ogsaa i en anden Henseende kunde Taleren sympatisere med Ministerens Forhold i denne Sag. Det var med Hensyn til det Grundprincip, han havde opstillet: først at gøre sig klart, hvilke finansielle Hjælpemidler der kunde gøres Regning paa, og derefter undersøge, hvilke Told-Nedsættelser der kunde blive Raad til. Dog mente Taleren, at Ministeren næppe selv i Praksis havde handlet efter dette Princip, hvad han senere vilde paa-vise. Et Udtryk for det førstnævnte Hovedprincip saa Taleren i, at Ministeren havde opgivet den yndede Venstre-Kæphest: Værditolden. Han vilde med Hensyn hertil iøvrigt kun bemærke, at, naar det ofte blev fremhævet, at Vægttolden var et protektionistisk Princip, kunde man ganske modsat sige, at under opadgaaende Tider vilde Værditolden følge med Priserne og for saa vidt virke protektionistisk, og denne Betragtning burde der tillægges nogen Vægt netop nu, da vi synes at staa overfor en Bevægelse henimod et højere Prisniveau.

Taleren kunde godkende de Udtalelser, der vare fremsatte af Finansministeren med Hensyn til Told-tariffens Detaillering og Positionernes Antal. Det var ganske vist heldigt i al Almindelighed at have faa Positioner, og det var heldigt, at Positionerne ere korte, klare og overskuelige; men det maatte paa den anden Side erkendes, at naar man havde Vægttold, maatte der blive flere og mere detaillerede Positioner end ved Værditold. Iøvrigt gik det nu forelagte Forslag noget videre med Hensyn til Positionernes Antal, end Told-kommissionens Forslag i sin Tid gjorde. Naar det var blevet udtalt, at en saa stærk Deling af Positionerne til en vis Grad var et Middel til at undgaa Tariferings-vanskeligheder, troede Taleren dog, at det var et Spørgsmaal, om man ikke paa dette Punkt vilde skuffe sig noget; det var ikke let ved Tariffens Udarbejdelse at træffe netop de Delingslinier, som der vilde blive Brug for i Fremtiden, og det var umuligt at forudse den Varespecialisering, som Udviklingen vilde bringe. — Der var en enkelt Position, som Taleren kunde ønske fjærnet, det var Positionen »Ubenævnte Varer«. Denne Position var jo af principiel Betydning, idet den hvilede paa den Forudsætning, at enhver Vare er told-pligtig, naar den ikke udtrykkelig er nævnt i Tariffen

som toldfri. Princippet burde formentlig være det modsatte. Man forsvarede Positionen »Ubenævnte Varer« ved at henvise til, at der stadig kom nye Varer frem, som det ikke var muligt paa Forhaand at tage Stilling til ved Fastsættelsen af Tariiffen; men det var jo dog ingenlunde givet, at man ved at lade de nye Varer indgaa under »ubenævnte« med en Værditold af 10% kom til at stille dem under lige Vilkaar med tilsvarende Varer, der vare optagne i den øvrige Del af Tariiffen. Heldigere vilde det være at søge Forholdet ordnet gennem periodiske Revisioner af Tariiffen eller ved hvert Aar eller saa ofte, som det var nødvendigt, at stille Forslag om Indsættelse af de nye Positioner, hvortil Udviklingen maatte give Anledning.

Med Hensyn til Toldlovforslagets Forhold til vore Handelstraktater fremhævede Taleren den gode Stilling, Danmark hidtil havde haft paa Grund af Mestbegunstigelsesretten, hvorved vi gratis fik, hvad andre Magter maatte betale for. Nu var Stillingen dog ikke fuldt saa betryggende som hidtil, da man nu oftere i Traktater opførte Særbegunstigelser for den kontraherende Part, som ikke gik ind under Mestbegunstigelse. Men det var dog et Spørgsmaal, om det vilde være klogt at binde Hænderne paa os selv for lange Tider ved en Tarifraktat. At Toldloven i hvert Fald ikke burde affattes som en Dobbelttarif, var Taleren ganske enig med Finansministeren i.

Idet Taleren derefter gik over til Spørgsmaalet om Toldbeskyttelsen, mindede han om, at man fra demokratisk Side stadig havde forlangt Beskyttelsen nedsat. Naar Ministeren i denne Forbindelse havde anført Hensynet til Landbruget, maatte Taleren tilstaa, at han betragtede den megen Tale om det ubeskyttede Landbrug nærmest som en Legende. Da den nugældende Toldlov blev givet i 1863, var der ingen Mulighed for at give Landbruget nogen Toldbeskyttelse ud over den, der nu findes (for Ost, Talg, Fjer, Dun, Humle, Frugt og Skovprodukter); det var ganske vist uden stor Betydning, men man gav dog altsaa, hvad der kunde gives, og med Undtagelse af Talg opretholdt man ogsaa nu disse Toldpositioner. (Den Opfattelse, der i nyeste Tid var bleven fremført med Hensyn til Tolden paa Ost, at den er en Luksustold, skulde Taleren ikke opholde sig ved; det samme kunde siges

om mange industrielle Beskyttelsessatser; det var da ogsaa af Folketingsmand Neergaard (Svendborg) erkendt, at Ostetolden er beskyttende). Da man saa i Midten af 1880'erne naaede til Korneksportens Ophør, var Regeringen straks til Rede med et Forslag, der tilsigtede at give Toldbeskyttelse for Korn; naar Folketingets Landbrugere saa bestemt afviste dette, var det saamænd ikke af principielle Grunde, men dels af Hensyn til, at de selv vare store Maisforbrugere, dels af Hensyn til de mange Afgifter, der erlægges efter Kapitelstakst, og som ved højere Bygpriser vilde blive tungere. Beskyttelse kunde jo iøvrigt gives — og blev faktisk ydet — Landbruget paa mange andre Maader end gennem Tolden: ved Dampskibs-Subventioner, Jærnbanefragter, men navnlig ved talrige og meget betydelige Bevillinger paa Finansloven til Støtte af landøkonomiske Formaal, især til Husdyravlens Fremme. Der var jo i og for sig ikke noget til Hinder for, at man kunde tænke sig et lignende System af Statsbevillinger til Fremme af industrielle Interesser: Præmier for Maskiner, for de bedste Frembringelser osv. Man kunde saaledes ikke sige, at Landbruget i Danmark er i den Grad ubeskyttet, at det har Krav paa en Nedsættelse af Industriens Toldbeskyttelse. Hvad der imidlertid i denne Sammenhæng var Hovedsagen var, at der er en naturlig og nødvendig Forbindelse mellem Landets forskellige Erhverv, saaledes at disse i stort Omfang ere solidariske. Dette gælder ogsaa for de virkelig ubeskyttede Erhverv; men netop Landbruget er særligt interesseret i, at Nedsættelsen af Industribeskyttelsen ikke fører til en Tilbagegang for de industrielle Erhverv; thi for Landbruget har et stort og stadigt voksende Hjemmemarked en meget stor Betydning.

Nu var det imidlertid blevet sagt af Finansministeren, at der i Danmark ikke trænges til en voksende Industri, fordi Landbruget nu er i en saadan Udvikling, at det kan optage Landets Befolkningstilvækst; der var i Danmark Plads nok ved Landets Hovederhverv! Taleren fandt ikke, at Tallene bekræftede denne Opfattelse; thi med et Fødselsoverskud i 1901 — 06 paa ca. 178000 maatte ca. 39000, svarende til ca. 22 % heraf, udvandre. Hvis man sammenholdt Befolkningsforøgelsen i Byerne og paa Landet i de to

seneste Folketællings-Intervaller, 1890—1901 og 1901—1906, viste det sig ganske vist, at i det sidstnævnte Tidsrum havde Bybefolkningens Forøgelse været forholdsvis mindre og »Landbefolkningens« Forøgelse forholdsvis større end i det foregaaende Tællings-Interval; men det maatte erindres, at naar her var Tale om »Landbefolkningen«, var det ikke ensbetydende med Landbrugsbefolkningen; en betydelig og stadig voksende Del af den Befolkning, der lever paa Landet, har sit Udkomme ved »Byerhverv« (Haandværk, Industri, Handel, Transportvirksomhed), — et Forhold, som der var saa meget større Grund til at lægge Vægt paa, som Tyngdepunktet i Landdistrikternes Befolkningsforøgelse nutildags netop falder paa de talrige Bebyggelser med bymæssig Karakter, der ere opstaaede omkring Jærnbanestationer o. l. En Opgørelse af Tilvækstforholdene for de forskellige Erhverv mellem de to sidste Folketællinger forelaa endnu ikke, men det havde sin Interesse at lægge Mærke til, at medens Byerne i det paagældende Femaar, da Overskudsudvandringen til oversøiske Lande naaede ca. 8000 i aarligt Gennemsnit, havde kunnet give Plads til hele deres Fødselsoverskud paa 1000 nær, havde Landdistrikterne haft et Befolkningstab ved Bortflytning ud over Tilflytning paa 38000. Disse 38000 + hine 1000 svarede netop til Udvandringen fra Danmark i dette Femaar. Selv om det altsaa maatte være rigtigt, at Landbruget kan optage flere Mennesker, viste dog Tallene, at det ikke formaar at fastholde saa mange Mennesker, som Fødselsoverskuddet i Landdistrikterne udgør. Den største Del af Befolkningstilvæksten maa enten kunne optages af »Byerhvervene« — eller udvandre. Hovedspørgsmaalet bliver derfor dette: Er Beskyttelsen nødvendig for Opretholdelsen og en videre Udvikling af vore Byerhverv?

Teoretisk var Taleren mere stemt for Frihandel end for Toldbeskyttelse, men Sagen maatte i Praksis bedømmes ud fra den historiske Udviklings Grundlag, ligesom der ikke kunde bortses fra Forbindelsen med og Forholdet til Udlandet. Det er besynderligt, at Finansministeren ser saa hildet paa dette, idet han gaar ud fra, at vi bør styre lige mod Frihandelen uden at behøve at tage Hensyn til de Bevægelser, der foregaa i andre Lande — samtidig med, at han paaberaaber

sig Bevægelsen paa det politiske Omraade i andre Lande som et vægtigt Moment til at gaa til en Udvidelse af Valgretten.

Finansministeren mente imidlertid, at vi »ikke behøvede at følge med Tidsaanden paa Toldpolitikens Omraade«, fordi vor Finanstilstand var saa god, at vi ikke trængte til højere Toldindtægter. Men Beskyttelsespolitik er ikke en blot og bar Finanspolitik. Det er rigtigt nok, som paaberaabt af Ministeren og hævdet af Taleren i »Handels- og Toldpolitik«, at det særlig var finansielle Grunde, som i 1878 bestemte Bismarck til at slaa ind paa Protektionismen. Men han gjorde dette, fordi den da fremherskende Stemning gjorde ham det muligt at faa Samstemning fra Repræsentationens Side til en forandret Toldpolitik, medens hans forskellige andre Forsøg paa at skaffe Riget større Indtægt — først ved Forhøjelse af Matrikularbidragene, saa ved en Stempelskat, derefter et Tobaksmonopol m. m. — vare strandede. Det vilde føre for vidt her nærmere at paavise Grundene til, at Protektionismen paany voksede saa stærkt frem i disse Aar; her skal blot peges paa Virkningerne af det jævnt, men stærkt dalende Prisniveau samt Konkurrencen først med Lande med en lav »standard of life«, siden med Lande med særlig lave Produktionsomkostninger. Hertil kom Forandringer ogsaa i den teoretiske Opfattelse og navnlig en voksende Erkendelse af, at den Enkeltes Interesse som Forbruger var langt mindre end hans Interesse som Producent. Ogsaa Hensynet til Arbejdernes Tarv var et praktisk Argument for at beholde Beskyttelsen, især nutildags, da Arbejdsløsheden ofte var meget betydelig. Man kunde ikke lukke Øjnene i for hele denne Bevægelse i Udlandet, men navnlig ikke for den Kendsgerning, at vore Nabolande havde omgivet sig med høje Toldmure; thi dette virkede faktisk som en Nedsættelse af vor Industris Beskyttelse i den Forstand, at for hvert Marked, der lukkes, indsnævres det Marked, der staar de store Industrilande aabent, og derved stiger vort lille Land i Betydning som Aftager af deres Produktion; det havde efterhaanden mange af vore Industrier faaet at føle; det maatte erindres, at der ikke behøves megen Tilførsel udefra for at betage vore Producenter den Virkeplads, de behøve. Det var indgaaende paavist andetsteds (i Nationaltidende) og iøv-

rigt ogsaa erkendt af Finansministeren, at vor Indførsel af en hel Række industrielle Frembringelser var stegen stærkt i de senere Aar.

Selv om man nok saa meget erkender, at Protektionismen i Udlandet er gaaet for vidt og tildels har skudt betydeligt over Maalet, og selv om man rent abstrakt hylder Frihandelens Principper, kan man ikke i den praktiske Politik se bort fra de berørte Kendsgerninger og betragte det som »en given Ting, at der er kun to Ting at vælge imellem: enten ingen Toldreform eller en Toldreform, der gaar i Retning af Frihandel«. Man maatte, naar man ikke vilde skade den danske Industri, positivt kunne godtgøre, at Beskyttelsen er unødigt høj for de Industrier, for hvilke Tolden foreslaas nedsat, saaledes som Finansministeren jo ogsaa har søgt at gøre det overfor Sukkerfabrikkerne og Papirfabrikkerne. Thi et Hovedspørgsmaal er og bliver det: Hvilken Virkning vil en Nedsættelse af den industrielle Toldbeskyttelse i Danmark faa? Nogle besvarede dette Spørgsmaal med at sige, at en saadan Foranstaltning ikke vilde have nogen Virkning, fordi Beskyttelsen ikke udnyttes. Dette beroede dog paa en Fejlslutning, thi selv en ikke udnyttet Beskyttelse værner om det indenlandske Marked; ophævede eller nedsatte man Beskyttelsen, vilde det blive lettere for Udlandet at kaste sine Varer ind i Landet; der vilde blive mere Uro, større Svingninger. Det var urimeligt at ophæve den Beskyttelse, der ikke udnyttes, men kun forbeholder det danske Marked for danske Producenter; thi den er uskyldig, den skader ingen. Skulde Forbrugerne have Gavn af en Nedsættelse af Toldbeskyttelsen, maatte Nedsættelsen nødvendigt paavirke Varepriserne, saaledes at disse blive lavere. Men Følgen maatte da blive, enten at vedkommende Industri ikke kan bestaa, eller at Fortjenesten forringes, og dette Alternativ førte Taleren ind paa de angaaende vor Sukker- og Papirindustri opstillede Beregninger. Man havde her henvist til det store Udbytte, disse to Industriegrene havde kunnet afkaste; men det maatte ikke glemmes, at de høje Dividender, man havde for Øje, alene tilhørte de seneste Aar og tildels vare foraarsagede ved usædvanlig gunstige Handels-Konjunkturer. Hvis man tog en længere Aarrække, t. Eks. Tiaaret 1892—1901, var Gennemsnitsudbyttet for begge Selskabers

Aktionærer kun 6⁰/₁₀₀, og beregnede man Udbyttet rationelt i Forhold til Aktiekapitalen plus det ved kontante Indbetalinger og aarlige Oplæg dannede Reservefond, vilde man komme til det Resultat, at der kun fordeltes en Dividende af ca. 5 pCt. af den virkelig indbetalte Kapital, hvad der — i Betragtning af Risikoen — ingenlunde kunde siges at være urimeligt. Selv om man imidlertid fastholdt den Opfattelse, at her var et Punkt, hvor man kunde skære dybt, fordi det overvejende var »Kapitalister«, der sad med Aktierne, var det dog et Spørgsmaal, om man ikke nutildags ved Nedsættelse af Beskyttelsen navnlig kom til at ramme Arbejderne i de paagældende Industrier haardt; hvis Følgen blev en Nedgang i Arbejdslønnen, var det kun en ringe Erstatning, der ydedes dem gennem de foreslaaede Nedsættelser af Tolden paa Forbrugsartikler, der efter Ministerens Beregning højst vilde udgøre henholdsvis 16, 14 og 11¹/₂ Kr. aarlig for de forskellige Klasser af Arbejdere — forudsat, at Nedsættelsen kommer dem til Gode med det fulde Beløb, hvad der næppe tør paaregnes. Og tænkte man sig, at Beskyttelsens Nedsættelse eller Ophævelse havde til Følge, at de paagældende industrielle Virksomheder maatte ophøre at bestaa, da vilde det fuldt saa meget gaa ud over Arbejderne som over Fabrikanterne; for de sidste vilde der vel blive et øjeblikkeligt Tab, men Kapitalen kunde flyttes til Udlandet, og Fabrikanterne havde Mulighed for at komme ind i andre Virksomheder. Hovedsynspunktet var med andre Ord, at Toldbeskyttelsen her i Landet, hvor Arbejderne havde vidst at tilkæmpe sig en væsentlig Andel i Udbyttet og dermed en Løn, der tildels er forholdsvis højere end andetsteds, nok saa meget var en Beskyttelse for de industrielle Arbejdere som for Arbejdsgiverne. — Taleren kunde selvfølgelig ikke her komme nærmere ind paa en Prøvelse af de enkelte Toldpositioner og Toldsatser. Kun den almindeligere Bemærkning maatte han have Lov til at gøre: der var efter hans Formening langt mindre Grund til at overlade Udlandet at forsyne os med Varer, som vi ogsaa selv kunne frembringe, end til at lade det forsyne os med Produkter, som vore klimatiske Forhold ikke tillade os selv at frembringe, og dermed lade os blive delagtige i de Fortrin, som mere begunstigede Himmelegne have fremfor os. Paa Industriens Omraade

har Udlandet kun Prioritetens Fortrin og Markedets større Udstrækning fremfor os; men i Frembringelsen af Vin, Frugter og Blomster vilde intet Toldpaalæg sætte os i Stand til at komme paa lige Linie med Udlandet og til at præstere, hvad det formaar. Det var kun med et Suk, at Taleren saa saa sunde Næringsmidler som den billige Landvin og Sydens Frugter fordyrede, for at Tolden kunde nedsættes paa de Frembringelser, vi dog maaske kunde naa til at producere lige saa godt og billigt som Udlandet.

Overfor disse Nedsættelser vilde Taleren dog kunne slaa sig til Ro med Finansministerens Udtalelser, naar denne gjorde gældende, at heller ikke han vilde skade Industrien, men i hvert enkelt Tilfælde vilde undersøge, hvor langt man kunde gaa med Nedsættelsen, og kun gaa saa langt, at intet ødelagdes. Fastholdtes dette maadeholdne Princip fra alle Sider, var der Haab om at Sagen kunde føres igennem, uden at Industriens eller Arbejdernes Fremtid blev truet. Under dette Vilkaar vilde det ogsaa være i Industriens Interesse nu at søge en endelig Ordning af Toldspørgsmaalene.

En anden Side af Sagen var den finansielle. Det var langt overvejende de finansielle Spørgsmaal, hvorpaa Forhandlingerne mellem Rigsdagens to Ting hidtil vare strandede. Taleren paaviste dette ved en Gennemgang af de forskellige Toldreform-Forslags Historie i Danmark og fremhævede, at der navnlig i 70'erne ingen Uenighed var imellem Tingene med Hensyn til Toldbeskyttelsen, men at alle Toldlovforslag vare strandede paa de finansielle Spørgsmaal, og at Landstingsudvalget endnu i 1890 udtalte, at »hvad der Gang efter Gang har vist sig som en uoverstigelig Hindring for Tingenes Overenskomst om en Toldreform, er Uoverensstemmelsen paa det finansielle Omraade«. Denne Side af Sagen var saaledes fuldt saa vigtig som Spørgsmaalet om Beskyttelsens Nedsættelse. — Med Hensyn til den finansielle Side af det nu forelagte Forslag havde Taleren da store Betænkeligheder. Forudberegningerne af Toldindtægterne efter en ny Tarif kunde let glippe. Naturligvis kunde man i al Almindelighed regne paa, at Nedsættelser i Tolden vilde medføre forøget Indførsel — og omvendt. Men i nærværende Tilfælde maatte man tage i Betragtning, at Nedsættelserne i væsentlig Grad — for et Beløb af

over 6 Mill. Kr. — ere fuldstændige Ophævelser af Tolden, saaledes at en eventuel Forøgelse af Indførselen af disse Varer ikke vilde give Statskassen nogen Indtægt. Alt i alt kunde man maaske dog gaa ud fra, at Statskassens Indtægtsforøgelse ved forøget Indførsel af Varer, der fik Toldnedsættelse, vilde gaa lige op imod Tabet ved formindsket Indførsel af Varer, der fik Toldforhøjelse.

Der blev da herefter en ikke paa selve Toldloven dækket Indtægtsnedgang af $8\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Dette skulde jo efter Planen dækkes ved de foreslaaede nye Skatter, Arveafgiften, der ansloges til at give $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. mere end hidtil, og Stempelafgiften paa Spirituosa, der var beregnet til 4 Mill. Kr. Der blev altsaa et udækket Indtægtstab af 2 Mill. Kr., som endog efter Indførselen i sidste Aar blev $2\frac{3}{4}$ Mill. Kr. Finansministeren havde selv angivet det Beløb, der forblev udækket af indirekte Afgifter, til ca. $5\frac{1}{4}$ Mill. Kr.

Med Hensyn til Arveafgiftens Forhøjelse fandt Taleren ikke Anledning til at udtale sig udførligt, da denne Sag havde været drøftet ved Foreningens foregaaende Møde.*) Han betonedede kun atter sine da fremsatte Indsigelser imod Afgiftens Erlæggelse af dem, der hensidde i uskiftet Bo, og imod den stærke Forhøjelse af Afgiften for Arv i lige Linie. Derimod var der Anledning til at dvæle ved det almindelige Spørgsmaal, om det overhovedet var rigtigt at erstatte indirekte Afgifter med direkte, og det specielle, om det var ret at tage Arveafgiften i Brug her. Taleren delte ikke den nu almindelige nationaløkonomiske Forkærlighed for direkte Skatter. De havde store Fortrin — rent teoretisk set, men Spørgsmaalet var, hvorledes de virkede i Praxis, og her var det af Betydning at fastholde, at medens de direkte Skatter ere gode, naar de hvile paa Objekter, der efter deres Natur muliggøre en direkte Udmaaling af Skatten, saasom faste Ejendomme, Renten af Værdipapirer o. lign., kunde det samme ikke siges i de Tilfælde, hvor Forholdene ikke ligge klart for Dagen, saaledes som f. Eks. ved Indkomst- og Formueskatten; det var overordentlig vanskeligt — i mange Tilfælde umuligt — for Borgerne at opgøre dens Indtægt, og endnu vanskeligere var det

*) Se dette Tidsskrifts 6. Hæfte 1906 (Side 563 ff.).

naturligvis for Ligningsmyndighederne. Vor Indtægts- og Formueskat var derfor ikke nogen god Skat, og den havde bl. a. i Sammenligning med den engelske Indkomstskat den Mangel, at medens den sidstnævnte rammer Indtægten, hvor og naar den kommer frem, som et Fradrag i den modtagne Indtægt, der ikke umiddelbart føles, tages der efter vor Lov Skat i Forhold til det foregaaende Aars Indtægt, som er fortæret og forbrugt. Ved siden af denne lidet rationelle Fiktion var der ved vor Indkomstskat det utiltalende Moment, at den aabnede Uvedkommende et Indblik i Folks økonomiske Forhold; selv om der ikke fandt nogen Offentliggørelse af Skatteansættelserne Sted, fik dog Myndighederne Kundskab om de enkelte Borgeres Indtægts- og Formueforhold, — og Taleren havde ikke ubetinget Tillid til den Diskretion, som Medlemmer af offentlige Myndigheder udviste. Der gjaldt herom alt, hvad Generaldirektør Rubin forleden havde udtalt om Diskretion overfor Ansættelse til Værditold. Alt, hvad der anføres imod denne Told, kan ogsaa anføres imod vor Indkomstskat. Der var Anledning til at fremhæve disse og andre uheldige Egenskaber ved Indkomst- og Formuebeskatningen, fordi Tendensen i vor Skattelovgivning for Tiden gik saa stærkt i Retning af at afløse indirekte Afgifter med direkte, og en Del af Ulemperne ved disse sidste kom netop frem ved den foreslaaede Reform af Arveafgiften. De nye Regler om Beskatning af uskiftede Boer havde jo deres Grund i den Formening, at man ellers vanskeligt kunde undgaa Besvigelser; men netop dette viser, at dette Skatteobjekt ikke er saa ubetinget godt, som man almindeligt synes at mene. Ogsaa her nødsages man til at ty til Posekigeriet.

Saa fremhæver man den stigende Skala som et demokratisk Fortrin; men den har den store sociale Fare, at den tillader et almægtigt Flertal at vælte al Skattebyrde over paa et værgeløst lille Mindretal. Og denne Fare stiger i samme Grad, som man udvider Valgretten og formindsker Skattebyrden for den store Mængde af Vælgerne. Og hermed falder ogsaa det Fortrin, som man har villet hævde for de direkte Skatter, at de, fordi de føles langt mere end de indirekte Skatter, danne en god Modvægt imod Lovgivernes Tilbøjelighed til at lade Udgifterne stige. Thi

dette gælder aldeles ikke, naar det kun er et lille magtesløst Mindretal, som faar de forøgede Skatter at føle.

Derfor har ogsaa Generaldirektør Rubin, der dog foretrækker de direkte Skatter for de indirekte, maattet erkende, at der er ret snævre Grænser for, hvor langt man kan gaa med de direkte Skatter. Og derfor har man fra Højres Side i en lang Aarrække gjort gældende, at nye indirekte Skatter eller Forhøjelser af de alt bestaaende ikke bør anvendes til Afløsning af indirekte Skatter, men forbeholdes som en Reserve overfor nye, uundgaaelige Krav til Staten. Taleren var enig med Landstinget i dette Princip og var derfor ogsaa imod, at Arveafgiftens Forhøjelse — den sidste Reserve, vi nu raadede over, efter at Indkomst- og Formueskatten var bleven anvendt til Afløsning af Hartkornsskatter — nu skulde anvendes til Afløsning af Toldafgifter. Efter Talerens Opfattelse var det Princip, som Hage var kommen til som Norm for et nyt Toldforslag, rigtigt: Princippet om at Toldreformen skulde »hvile i sig selv«, at der skulde skaffes den fornødne finansielle Balance indenfor selve Toldlovens Ramme (hvortil ogsaa Stempelaafgiften paa Spirituosa maatte henregnes), — hvad der jo ikke udelukkede, at et vist Beløb kunde lades udækket.

Med Hensyn til den foreslaaede Stempelaafgift paa Spirituosa kunde Taleren i det væsentlige slutte sig til Lovforslaget, hvad dettes Indhold angik; dog fandt han det ønskeligt, om man vilde skaane de billigere Vine noget mere. Hvad den foreslaaede Beskatningsform angaar, var Taleren mere betænkelig; Anvendelsen af Stempelaafgiften maatte nødvendigvis medføre en indgaaende politimæssig Kontrol ikke alene overfor Vinhandlerne, men overfor Tusinder af Handlende og Private, en Kontrol, som baade var vanskelig at effectuere og lidet tiltalende, og som jo paa ingen Maade kunde sammenstilles med den Kontrol, der føres lige overfor de af nogle faa store Forretninger drevne Industrier, der allerede ere belagte med indenlandsk Produktionsafgift (Øl, Brændevin og Sukker). I det hele taget havde den Tendens til Politikontrol, som sporedes saa stærkt i vor nyere Lovgivning, ikke Talerens Sympati — saa lidt som det Angiveri, der

opmuntredes ved Bøder paa indtil 5000 Kr., hvoraf Halvdelen skulde tilfalde Angiveren.

Efter Omtalen af de to nævnte Suppleringsforslag vendte Taleren sig paany til det finansielle Hovedspørgsmaal: er den budgetterede Indtægtsnedgang paa ca. 2 Mill. Kr. forenelig med en rationel Finanspolitik? Taleren vilde ikke i og for sig have noget imod en saadan Nedgang, saafremt det var Meningen hermed, at man vilde foretage en tilsvarende Reduktion af de Udgifter, som i de senere Aar i altfor rigt Maal var bleven paabyrdet Statskassen til Formaal, som efter Talerens Mening laa Staten temmelig fjærnt. Men herpaa turde man næppe regne, og i saa Fald indsaa han ikke, hvorledes der skulde blive Raad til en Indtægtsnedgang paa 2 Mill. Kr. Det var her af Vigtighed at erindre, at naar vor finansielle Stilling i Øjeblikket er ret tilfredsstillende, beror dette paa særlig heldige Omstændigheder og bl. a. paa Inddragning af Fonds, som Statskassen kun én Gang kan tage til Indtægt. Naar Statens Indtægter i det sidste Femaar havde kunnet dække Udgiftskravene, skyldtes det dels de direkte Skatters Forøgelse, dels Forhøjelsen af Jærnb Janetaksterne og Brevportoén, og det var vel noget tvivlsomt, om Stigningen vilde vedblive. Men endvidere maatte det ikke overses, at der utvivlsomt forestod nye og store Opgaver, der vilde stille betydelige Krav til Finanserne. Der bebudedes nye Udgifter til sociale Formaal, Jærnb anekommisjonen havde i sin nys afgivne Betænkning foreslaaet nye Baner med et samlet Stats-tilskud af 35 Mill. Kr., Tiendeloven vilde kræve 1,6 Mill. Kr. aarlig, og hertil kom endvidere nye Lønningslove, Retsreformen o. m. a. Tog man alt dette i Betragtning, var det tvivlsomt, om det var ret at gaa til en Indtægtsnedgang paa 2—3 Mill. Kr., — og det var saa meget mere betænkeligt, som det efter Talerens Mening ingenlunde var sikkert, at Toldnedsættelserne vilde naa ned til Forbrugerne; Nedsættelsen af Kaffe-tolden var jo f. Eks. saa lille, at den næppe vilde kunne paavirke Detailprisen, og i hvert Fald vilde Forbrugerne ikke mærke Nedsættelsen, hvis den kom i det Øjeblik, da Prisen — paa Grund af opadgaaende Konjunkturer — var i Stigning. Det var vel heller ikke sandsynligt, at en Nedsættelse af Papirtolden just vilde komme Avislæserne til Gode; bedre end at ned-

sætte Papirtolden vilde det være at paalægge en Fabricationsafgift paa Papir ved Siden af Tolden i Lighed med den indenlandske Sukkerafgift. Med 2 Øre pr. $\bar{u}$ vilde utvivlsomt kunne indvindes omtr. $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. for Statskassen.

Taleren havde det Indtryk, at Finansministeren ved Reformens Udarbejdelse næppe saa helt havde fulgt det af ham selv angivne Princip, først at se paa, hvilke Dækningsmidler man havde og bestemme Nedsættelserne derefter, men at det fra først af havde staaet for ham som et Hovedformaal at kunne frigøre Varer for et Toldbeløb af 12 Mill. Kr. Gik man nemlig den angivne Vej, maatte man vistnok sige, at det er højst tvivlsomt, om Stempelafgiften og Arveafgiftens Forhøjelse kunne give den paaregnede Indtægt; Taleren ansaa det for mere sandsynligt, at der vilde komme til at mangle et Par Millioner i det paaregnede Beløb. Men i saa Fald stod man overfor en udækket Indtægtsnedgang ikke af 2—3, men af 4—5 Mill. Kr., et Beløb, som ganske sikkert ikke kunde undværes, — og hvor vilde man saa faa Dækning fra? Maaske vilde man saa gaa til en Forhøjelse af Indkomst- og Formueskatten.

I hvert Fald var det utvivlsomt med saa usikre Dækningsmidler det rigtigste at opgøre Reformens finansielle Resultat paa Balance — og saa tilføje, at man var belavet paa, at der mulig kom til at mangle et Par Millioner. Man kunde da næppe gaa videre i Toldfrigørelser end til i alt 8 à 9 Mill. Kr., og Taleren var for sit Vedkommende ikke i Tvivl om, hvad der da burde opgives. Det var først Ophævelsen af Petroleumstolden, thi Petroleum er netop et godt Skatteobjekt, da Forbruget i høj Grad staar i Forhold til Velhavenheden. Dernæst var det Kaffetoldens Nedsættelse, der burde blive staaende ved en Afrunding nedad til 10 Øre, fordi det dog var tvivlsomt, om den foreslaaede Nedgang af $7\frac{1}{2}$ Øre vilde komme de smaa Indkøb til Gode — i hvert Fald afgjort ikke dem paa $\frac{1}{8}$ $\bar{u}$, — og fordi disse føltes saa lidt i Forhold til de store Svingninger i Kaffepriserne. Dertil kom, at disse to Positioner altid senere kunde opgives, naar det viste sig, at der var Raad dertil, da de vare uden Forbindelse med Toldlovens øvrige Positioner.

Sluttelig udtalte Professor Scharling Haabet om,

at de Forhandlinger, der nu føres paa Rigsdagen, omsider maatte resultere i en virkelig tilfredsstillende Fornylse af vor Toldlovgivning.

Generaldirektør Rubin udtalte, at han ligeoverfor Aftenens Forhandlingsemne befandt sig i samme lidt underlige Situation som ved foregaaende Møde, da Lovforslaget om Arveafgift var til Diskussion. Det vilde ikke være rigtigt at opfatte de Bemærkninger, Taleren vilde fremkomme med, som et Slags embedsmæssigt Plaidoyer; men efter Talerens Stilling vilde man dog vist finde det naturligt, at han gav sit Bidrag til Diskussionen, om han end ikke havde mange Bemærkninger at gøre til Indlederens Foredrag.

Det havde undret Taleren at høre Professor Scharlings Udtalelser om Positionen »Ubenævnte Varer«. Professorens Foredrag var dog ellers nogenlunde protektionistisk, og det syntes ikke at falde godt i Traad med denne Tendens, naar Indlederen tænkte sig den Fremgangsmaade som ønskelig, at nye Varer, der kom frem, og som ikke kunde henføres under nogen bestemt Position i Tariffen, skulde være toldfri, indtil Lovgivningsmagten fik taget Bestemmelse om, hvorledes de skulde behandles, thi Følgen kunde jo let blive Toldfrihed i lange Tider, indtil man blev enig om Tolden, og der vilde da let skabes den største Uensartethed i Tariffen, saaledes at Toldfrihed eller Toldpligt blev afhængig næsten af Tilfældigheder. Dette vilde være uheldigt fra ethvert Synspunkt, liberalistisk eller protektionistisk, og der vilde blive en standende Kamp mellem Importører, der krævede fuld Toldfrihed, og Statskassens Vogtere, der vilde søge at presse Varen ind under en Position, for at sikre Toldpligten.

Taleren var ikke enig med Indlederen i den Maade, hvorpaa han historisk havde fremstillet Landbrugets Stilling til Tolden. Det var nok muligt, at man ikke skulde rose Landbruget, fordi det ingen Toldbeskyttelse havde: Landbruget vilde vel nok have krævet Told, hvis det havde haft Brug derfor. Men som Sagen nu engang laa, havde det haft sin store Betydning, at vor Landbefolkning igennem Generationer var bleven opdraget til ikke at ville have Told. Det havde haft Betydning, at Frihandelsideen hos os havde faaet den bredeste praktiske Basis, nogen økonomisk Teori kan faa.

ligemeget om den oprindelig er fremkommen af Egen-
nytte eller af andre Motiver. — Naar Indlederen havde
sidedillet Landbrugsbevillingerne paa Finansloven med
Toldbeskyttelse, syntes dette ikke ganske rigtigt, thi
ved Protektionisme forstod man noget ganske bestemt,
nemlig den Beskyttelse, der gives Industrien ad indi-
rekte Vej paa Toldgrænsen; til den Form knyttede sig
alle de bekendte Fordele og Skyggesider, og det synes
vildledende at sammenblande andre Former for Stats-
støtte hermed; de direkte Pengebevillinger virkede paa
en anden Maade.

Ved Spørgsmaalet om Beskyttelse og Frihandel
var der for et Land som Danmark den Ting at tage
i Betragtning, at Protektionismen i et lille Land let
fører til Monopoler. I et stort Industriland som f. Eks.
Amerika var Konkurrencen indenfor de enkelte Indu-
strier stærk nok til at modvirke Monopoltendensen.
Ganske anderledes hos os, hvor der i mange Brancher
næppe nok var Plads for en enkelt Fabrik. — Hvad
specielt angik Sukker- og Papirindustrien, kunde det
ikke siges, at de store Dividender havde haft Ind-
flydelse paa Lovforslagets Affattelse paa disse Punkter.
For Sukkerets Vedkommende var der jo bl. a. det
Moment, at der er en meget stor Forskel mellem
Tolden og den indenlandske Afgift, saa at man ganske
naturligt maatte tage Spørgsmaalet om en større Lige-
lighed op til Behandling.

Taleren kunde i fuldeste Maal slutte sig til Ind-
lederens Haab om, at vi nu endelig maa faa en Told-
lov; det vilde virke i høj Grad demoraliserende, om
Forsøget nu atter glippede. Uden iøvrigt at komme
ind paa Spørgsmaalet om Værditold ctr. Vægttold,
vilde Taleren i denne Forbindelse benytte Lejligheden
til at sige, at man tog fejl, naar man mente, at man
ikke behøvede at tage skelligt Hensyn til Vanskelig-
hederne ved at administrere Værditold, fordi Erfaringen
viste, at Embedsmændene — trods alle Protester —
alligevel altid fandt Udveje til at anvende en Lov,
naar man havde den, — ligesom man holdt det ud
Aar efter Aar med en forlængst forældet Toldtarif.
Det var ikke berettiget at udstede en Lov, hvor det
var bevist, at Kontrollen maatte være saa mangelfuld,
og dermed Fristelserne saa store, at den let kunde
virke demoraliserende.

Indlederen havde med Tilfredshed fremhævet Finansministerens Udtalelse om, at hver enkelt Industris Forhold vilde blive gjort til Genstand for speciel Undersøgelse. Taleren troede ikke, at denne Udtalelse maatte tages alt for bogstaveligt, saaledes at hver eneste Position skulde pudses og tillempes efter hver Enkeltvirksomheds Interesser; det lod sig ikke gøre, uden at man paany skød Afgørelsen ud i en uvis Fremtid; man maatte nu efter over 40 Aars Forløb have Lov til at tage lidt bredt paa Sagen, ellers var det umuligt at blive færdig.

Taleren troede, at Indlederen var noget for ængstelig overfor Stempelafgiften paa Vine og Spirituosa. Den foreslaaede Skat var vist den eneste Vej, ad hvilken man kunde naa at ramme den indenlandske Produktion efter en Værdiskala. Og Forøgelsen af Vintolden var ikke stor, den vilde kun bringe den samlede Afgift paa almindelig Vin op til ca. 40 Øre pr. Liter, hvad der i Sammenligning med Forholdene i andre Lande var moderat. Taleren havde med Forbauselse iagttaget den Maade, hvorpaa man bekæmpede dette Lovforslag; det var sikkert uden Eksempel andetsteds, at man mobiliserede fremmede Landes Regeringer imod sit eget Lands Lovgivere.

Taleren kunde til en vis Grad dele Indlederens Betænkkeligheder ved at stryge Tolden paa de store Kasseartikler: en lille Told paa et stort og stigende Forbrug generede jo ikke, medens den dog gav Indtægt i Statskassen. Der var imidlertid med den lille Told forbundet uforholdsmæssige Ulemper for Administrationen og den enkelte Importør, og nogen Vægt maatte vel ogsaa lægges paa den politiske Grund, at man naaede videre ved at ophæve end ved at nedsætte en Toldsats.

Professor Scharling: Naar Generaldirektør Rubin havde karakteriseret Talerens Indledningsforedrag som baaret af en protektionistisk Tendens, var dette ikke rigtigt. Taleren havde kun manet til Forsigtighed og Nænsomhed lige overfor den toldbeskyttede Industri — det samme som selve Frihandelsprincippet Fader, Adam Smith, havde gjort. Det kunde næppe nægtes, at der var Grund til nu noget stærkere end før at betone de protektionistiske Krav baade paa Grund af

den Retning, Udviklingen i Udlandet havde taget, og af Hensyn til Arbejderstandens Interesser.

Folketingsmand, Direktør N. Neergaard: Der var i dansk Politik egentlig ingen Repræsentanter for yderliggaaende Standpunkter i Toldspørgsmaalet. I Toldkommissionen lykkedes det jo i stort Omfang at naa til Enighed: man enedes saaledes om at frigøre Raastoffer og at nedsætte Beskyttelsen — med faa Undtagelser, der ikke betød meget. Ogsaa i det saakaldte Lüttichau'ske Kompromis, som dog ikke havde samme principielle Betydning som Kompromis'et i Toldkommissionen, saa man det samme, at de modsatte Anskuelser enedes paa afgørende Punkter. — Taleren indsaa ikke, at Tariffens Sammendragning i et Faatal af Positioner var noget særlig fortjenstfuldt fra et Frihandelssynspunkt. En Toldpositions Deling betød ofte en Nedsættelse af Tolden for de mindre værdifulde Varers Vedkommende. — Med Hensyn til Positionen »Ubenævnte Varer« kunde Taleren slutte sig til Indlederen. — Taleren havde ikke megen Tillid til Nyttens af Beregninger, der gik ud paa at vise Virkningerne af Tarifforandringer paa Leveomkostningerne; selv bortset fra, at saadanne Beregninger altid maatte være mere eller mindre unøjagtige, gjaldt det her i høj Grad, at Bedømmelsen ahang af, fra hvilket Synspunkt man saa paa Sagen. Hvis man fandt, at der ved Toldnedsættelser kunde spares 5 Øre om Dagen paa en Arbejderfamilies Forbrug, kunde dette benyttes til at godtgøre, at Foranstaltningen var uden stor Betydning for Konsumenterne, men var der Tale om at paalægge en forøget Byrde, saa var de 5 Øre om Dagen straks meget. — For Taleren var det en Hovedsag, at det ved Ophævelse og Nedsættelse af Told paa Raa- og Hjelpestoffer gjordes muligt for vor Industri at staa mere paa egne Ben, end det nu er Tilfældet.

Taleren delte Indlederens Tvivl med Hensyn til det finansielle Resultat at den foreslaaede Stempelafgift paa Spirituosa; den vilde næppe indbringe 4 Mill. Kr. Paa den anden Side var der paa Toldlovforslaget mange Positioner, som sandsynligvis vilde indbringe mere end paaregnet. Ved en Toldreform, der — som den foreslaaede — hovedsagelig bestod i Nedsættelser,

kunde man i Almindelighed vente et Plus ud over den beregnede Indtægt for Statskassen.

Med Hensyn til den Nedsættelse af Beskyttelsen, der foresloges, maatte det siges, at Lovforslaget — sét fra et Frihandelsstandpunkt — var meget moderat. At de foreslaaede Tarif-Forandringer skulde lægge Hindringer i Vejen for vore Industriers Eksport, kunde der næppe være Tale om. De af vore Industrier, der hidtil havde eksporteret i større Omfang, vare enten saadanne, som ingen Beskyttelse havde (Cement) eller som havde negativ Beskyttelse (Skibsbyggerier), hvilket syntes at tyde paa, at det for Eksportmuligheden ikke egentlig er Beskyttelsen det kommer an paa.

Taleren var en afgjort Tilhænger af Værditold. At opgive Værditoldens Princip var det samme som at opgive Haabet om Retfærdighed i Toldbeskatningen. Nu indvendte Professor Scharling, at Værditold kan komme til at virke protektionistisk. Ja naturligvis i visse Tilfælde, men ved Anvendelsen af Værditold vidste man dog nogenlunde, hvad der sker; fra et Frihandelssynspunkt var det en Beroligelse at vide, at Beskyttelsen dog ikke kan gaa op over den Værdiprocent, der staar i Tariffen. At Værditolden skulde være saa ganske forkastelig af moralske Hensyn, kunde Taleren ikke indrømme; man havde jo dog i Holland et Land, hvor Værditolden var praktiseret med Held — om end ganske vist kun opkrævet med en lav Procent. Man kunde jo prøve sig frem, tage Værditolden paa de Punkter, hvor den efter Administrationens Skøn vilde gøre mindst Fortræd og være lettest at praktisere. Det skulde nok vise sig, at Forsøget vilde falde heldigt ud; man maatte ikke paa Forhaand dømme om denne Ting ud fra de Forestillinger om Handelsmoral, man havde fra ældre Tid. Købmandsmoralen var nutildags en anden og bedre end i Fortiden.

Generaldirektør Rubin: Hvis Spørgsmaalet om Værditolden var det eneste Punkt, hvor Folketingsmand Neergaard havde en anden Opfattelse end Taleren, var der i Virkeligheden ingen Uenighed imellem dem. Kunde man begynde forfra og lovgive om Told paa bar Bund, vilde Taleren være den første til at anbefale Værditolden, men med den Historie, vi havde bag os.

vilde det være umuligt, man vilde kun naa til at forene Vægt- og Værditoldens Misligheder. Taleren havde i og for sig intet imod den Tanke at indføre Værditolden for visse Varegrupper, hvor den lettest lod sig anvende, men Vanskeligheden laa her i at finde saadanne Varer uden Grænsegrupper, der vilde gøre Anvendelsen saare mislig i Praksis. Som Forholdene laa, maatte vi ved en Værditold paa adskillige Punkter have ret høje Værdiprocenter, og vi maatte paa hundrede Toldsteder have Embedsmænd med Vareværdikundskab paa alle mulige Omraader; det lod sig ikke gøre. Noget ganske andet var det naturligvis, hvis vi kunde gaa over til et rent Frihandelssystem, hvor vi kun tog Told af enkelte store Kasseartikler.

Overretssagfører Byrdal omtalte Positionen »Ubenævnte Varer«, som fastslog Princippet Toldpligt for alle Artikler, der ikke vare udtrykkelig nævnte som toldfri (den langt overvejende Del af Toldbestyrelsens Resolutioner angik ubenævnte Varer), og kom herigennem ind paa en Detailkritik af de administrative Afgørelser, ved hvilke der efter Talerens Mening var en Tendens til at undgaa den nævnte Position.

Generaldirektør Rubin gjorde opmærksom paa, at Overretssagfører Byrdals Kritik af Toldbestyrelsens Resolutioner ikke vedkom Aftenens Forhandlingsemne. Positionen »Ubenævnte Varer« havde man jo i mange Aar haft i Toldtariffen, men den var en Nødhjælpsposition, som kun skulde bruges, hvor selve Loven ikke gav Adgang til Tarifiering under de normale Positioner. (Med Hensyn til Udeladelsen af en tilsvarende Position i en ny Lov, jfr. ovenfor).

Kammerherre C. Bech (Engelsholm): Fra et Frihandelssynspunkt maatte man være glad ved det foreliggende Forslag, som dog ogsaa var moderat mod Industrien. Finansministeren havde aabenbart anlagt sit Forslag efter den Situation, han havde forefundet, og dette maatte man paaskønne. Med Hensyn til Landbrugets Stilling til Sagen havde Taleren den Opfattelse, at Landmændene havde Ret, naar de saa ganske praktisk paa Tingen og hævdede, at hvad der baader Hovederhvervet, Landbruget, bedst, det baader

Landet som Helhed bedst. Vort Landbrug, som havde saa stort Udførselsoverskud, kunde ikke have Nytte af en Told, og vi maatte være ret stolte over, at Landmændene her stillede sig saa bestemt paa et Frihandelsstandpunkt. Et saadant var for Landbruget selv det bedste og mod andre det hensynsfuldeste. — Taleren gennemgik de Landbrugsartikler, hvorpaa der var Told, og viste, at Landbrugsbeskyttelsen var af yderst ringe Betydning. — Med Hensyn til Landbrugsbevillingerne paa Finansloven betonedes Taleren, at disse nærmest havde Karakteren af en offentlig Hjælp til Selvhjælp, idet det var Landbrugets Organisationer, der ydede det største Bidrag til de understøttede Formaale. Disse Bevillinger paa Finansloven havde iøvrigt en ganske anden Karakter end den Støtte, der ydedes gennem Toldbeskyttelse: den sidste paaavirkede Varepriserne, hvilket ikke var Tilfældet med de direkte Pengetilskud. — Taleren følte ingen Glæde ved Industribeskyttelsen, men paa den anden Side vilde det være sørgeligt at se den Industri gaa til Grunde, som var vokset op i Ly af Toldlovens Beskyttelsessatser. En Stat kunde ikke forsvare at lade en Industri vokse op under uheldige Beskyttelsessatser og saa pludselig berøve den de Toldmure, i hvis Ly den var kommen frem. Her krævedes en hensynsfuld Overgangstid. — Det var uheldigt, at man ikke i sin Tid havde taget det Lüttichau-Köedt'ske Forslag; i de siden da forløbne 10 Aar var meget gaaet tabt for danske Erhvervsliv paa Grund af den forældede Toldlov. — Sluttelig beklagede Taleren, at man her til Lands, i Modsætning til andre Lande, vedblivende vægrede sig ved at indføre en klækkelig Beskatning af Brændevinen, der skadede saa meget og i ingen Henseende gavnede.

Sekretær Jul. Wulff: Der var bleven talt om Moderationen her i Landet i Henseende til de forskellige Retningers toldpolitiske Opfattelse; og med Rette: der var i Virkeligheden Enighed paa væsentlige Punkter. Sammenlignede man »Toldbeskytternes« og »Frihandlernes« Program i denne Sag, var Afvigelserne ringe; begge Parter vilde have Tolden paa Raastoffer ophævet, begge Parter vilde have Finanstolden paa Livsfornødenheder ophævet, og begge vilde nedsætte Be-

skyttelsen, hvor den var for høj. Forskellen laa kun i, at den Retning, Taleren tilhørte, vilde forhøje Beskyttelsen, hvor den var for lav — den saa nemlig praktisk paa Sagen, medens den anden Retning havde saa meget af den rene Teori i sig, at den af teoretiske Grunde ikke vilde forhøje Beskyttelsen noget Sted, selv hvor der var praktisk gode Grunde derfor. — Naar Generaldirektør Rubin havde udtalt sig stærkt imod de »Interesseredes« Indlæg, forekom dette Taleren uforstaaeligt. Hvor kunde man, særlig fra liberal og stærkt demokratisk Side, forkaste de »Interesseredes« Henvendelser? Førte dette ikke i sin Konsekvens til, at Folkets Indblanding i Statsstyrelsen gennem Repræsentationen var at forkaste? Thi »de Interesserede« var jo Befolkningen, og Befolkningen havde faaet Indflydelse paa Statsstyrelsen, fordi den var »interesseret«. Taleren tog her Ordet som Part i Sagen, thi han var knyttet til en Institution, der vilde henvende sig til Regering og Rigsdag med Andragender vedrørende Toldspørgsmaalet; men han vilde sige, at disse Andragender ingenlunde indgaves for at »kvæle« Toldreformen, men for at hævde fuldt berettigede Interesser fra Folks Side, der drev et for hele Samfundet betydningsfuldt Erhverv, og derfor baade havde den Ret og den Pligt at gøre deres Sagkundskab gældende paa Punkter, hvor man efter deres Mening gjorde dem selv — og derigennem hele Samfundet — Skade med sine Forslag. — Hvorfor holdt Taleren paa Beskyttelsen? Fordi han — modsat Kammerherre Bech — ansaa det for en Lykke, at Landet havde en stærkt udviklet Industri. Han vilde overfor Sammenligningerne mellem Landbrug og Industri gøre opmærksom paa, at naar det danske Landbrug var naaet vidt som Eksport-Erhverv, var det ikke ved at overvinde Udlandets Toldmure, men ved at komme først i Kapløbet om det aabne engelske Marked. Dansk Industri havde ganske vist som Eksport-Erhverv formelt samme Kaar i England som dansk Landbrug, men reelt en modsat Stilling; thi der var den væsentlige Forskel, at medens Landbruget kun behøvede at komme den engelske Sult i Møde, var England selv det højest udviklede Industriland, der ingenlunde begærede, men bekæmpede Industriindførsel. En Sammenligning var altsaa her

ganske urimelig, og paa alle andre Landes Markeder mødte baade Industri og Landbrug høje Toldmure.

Grosserer Al. Warburg gjorde opmærksom paa, at naar det blev sagt, at Udlandet kastede sin industrielle Overproduktion ind i Danmark til lave Priser, beroede dette paa en Misforstaaelse. I alt væsentligt betalte vi her i Landet samme Priser for fremmede Produkter som Konsumenterne i det paagældende Land. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om Værditold var det ikke nok at se paa selve Afgiften, man maatte ogsaa tage de mange erhvervspolitiske Hensyn i Betragtning: Hensynet til Transithandelen, til Skibsfarten osv. Fra dette Synspunkt set mødte Værditolden store praktiske Vanskeligheder, bl. a. med Hensyn til Ordningen af Kreditoplag i saadanne Tilfælde, hvor man reeksporterede en Del af de indførte Varer. Iøvrigt var det næppe rigtigt at fremhæve Værditolden som det retfærdigste System; den gav en Præmie ikke alene til den dygtigste Importør, men til den heldigste og til den kapitalstærkeste, til den der formaaede at købe billigt. Endelig havde Værditolden den uheldige Side, at den under Dyrtid stiger til Skade for Konsumenterne.

Folketingsmand N. Neergaard: Det var jo under Overvejelse at anvende Værditold lige overfor Tobak, men Taleren maatte hævde, at hvis Værditoldens Modstandere strøg Flaget paa dette Punkt, kunde man ogsaa tage Told efter Værdien for mange andre Varer, som Toldkommissionen i sin Tid havde udpeget. Generaldirektør Rubin havde talt om Grænsegrupperne af Varer, — ja her var naturligvis altid store Vanskeligheder at overvinde, men Taleren kunde ikke se rettere end, at naar man kunde klare Vanskelighederne paa dette Punkt med Vægttolden, maatte det ogsaa kunne gaa med Værditolden; iøvrigt var der jo intet til Hinder for at ordne det saaledes, at Importøren i bestemte Tilfælde kunde vælge mellem at lade Varen fortolde efter Vægt eller efter Værdi. — Til Grosserer Warburg bemærkede Taleren, at det Argument imod Værditolden, at den heldige og den kapitalstærke Købmand slap billigere end den, der var nødt til at købe dyrt, ikke var meget slaaende, thi det gjaldt jo paa saa

mangfoldige Omraader, at den store kontant betalende Køber havde Fordele lige overfor sine mindre velstillede Konkurrenter; det gjaldt ogsaa under den nuværende Toldordning, f. Eks. med Hensyn til de Fordele, Frilagerinstitutionen bød, o. s. v.

Grosserer Warburg bemærkede til Folketingsmand Neergaards sidste Udtalelse, at det vilde være urigtigt, udemokratisk, om Staten bidrog til at vanskeliggøre Stillingen for de smaa og de kapitalfattige Næringsdrivende.

Kammerherre Bech ønskede i Anledning af faldne Udtalelser at præcisere, at Taleren og den Retning, han tilhørte, ikke var imod Industrien, men imod Beskyttelsen. Landbruget havde al Grund til at ønske, at Industrien maatte blomstre, saa meget mere som Landbruget nutildags selv var stærkt industrialiseret. Der var ingen Interessekonflikt imellem de to Erhvervsgrupper, tværtimod, den ene støttede den anden. Der kunde bl. a. peges paa det Faktum, at Landbrugsindførselen af Korn og Foderstoffer ofte ved at skaffe billige Returfragter muliggjorde en Eksport af Industriefrembringelser, som ellers ikke vilde kunne finde Sted (Eks.: Eksport af Mursten til Vestindien). Overfor Sekretær Wulffs stærke Fremhæven af Landbrugets ensidige Produktion for det engelske Marked betonedes Taleren, at det danske Landbrug dog ogsaa havde andre fortrinlige Strænge paa sin Bue (Udførsel af Heste og Kvæg til Tyskland o. s. v.).

Generaldirektør Rubin: Det var en Misforstaaelse af det virkelige Forhold, naar man saa stærkt havde ført Eksemplet med Holland i Marken som et Argument til Gunst for Værditold. Sandheden var, at man kun beholdt Værditolden i Holland, fordi den er lav og ensartet, — og saa fordi man nu engang har den; glad ved den var man ikke. — Til Folketingsmand Neergaard vilde Taleren sige, at hvis Rigsdagen vilde tage en Værditold paa Tobak paa de Vilkaar, Administrationen maatte sætte (Indskrænkning af Fortoldningsstederne til nogle faa Byer, Anvendelse af Ekspertter o. s. v.), ja, saa kunde det jo forsøges; men Ansaret blev da Rigsdagens. — Sluttelig betonedes

Taleren, at naar han havde sagt, at det vilde være umuligt at tillempe Toldloven efter alle mulige Interesser, var hans Mening den, at det var nødvendigt, at de erhvervsmæssige Organisationer øvede en vis Censur overfor de talrige Andragender og Henvendelser, der fremkom. At give en Toldlov, hvormed alle blev tilfredse, var en Umulighed.